

VECON Verslag van de Examenbespreking Bedrijfseconomie VWO 2023 tijdvak 1 d.d. 24 mei 2023

De door de VECON georganiseerde examenbesprekingen hebben tot doel dat de examencorrectie eenduidig plaats zal vinden. Uitgangspunt moet steeds zijn dat het correctievoorschrift opgesteld door het CvTE bindend is voor zowel de eerste als de tweede corrector.

Tijdens de bespreking kan op grond van artikel 3.3. (algemene regels) worden besloten ook andere antwoorden goed te keuren, mits vakinhoudelijk correct. Op basis van artikel 7 (algemene regels), indien er een fout in het examen of correctiemodel zit, zal men zich moeten houden aan het correctiemodel. Als iedere corrector zich hieraan houdt worden alle examenkandidaten op gelijke wijze beoordeeld.

De VECON zal bij onvolkomenheden in het examen of correctiemodel onmiddellijk actie ondernemen naar het CvTE.

Dit verslag is als volgt opgebouwd:

*Eerst is de vraag uit het examen overgenomen in het **zwart**.*

*Daarna is het antwoord uit het correctievoorschrift overgenomen in het **rood**.*

*Daarna volgt in het **blauw** eventuele aanvullingen/aanbevelingen vanuit de examenbespreking.*

Tenslotte een algemeen oordeel per vraag en over het gehele examen.

Dit examen bestaat uit 30 vragen, waarvoor 63 punten kunnen worden behaald.

Indien een leerling op een vraag geen antwoord heeft gegeven, vul dan op de Wolf-scorelijst een "N" in.

Opgave 1

1p 1 Tot welk onderdeel van het ondernemingsplan wordt een SWOT-analyse gerekend?

marketingplan

Marketingplan of Marketing zijn enige juiste antwoorden

Persoonlijk plan is nagevraagd bij Cito/CvTE

2p 2 Leg uit dat dit niet correct is en leg uit onder welk onderdeel van de SWOT-analyse dit wel geplaatst had moeten worden.

• Het is niet extern 1

• Het is geen bedreiging (T), het is een zwakte (W),
want het is intern en negatief 1

Als intern (i.p.v. niet extern) bij de eerste deelscore wordt genoemd, hoeft deze bij de tweede deelscore niet nogmaals genoemd worden.

2p 3 Noem twee kenmerken van marktsegmentatie.

- opdelen van de afzetmarkt in verschillende doelgroepen, (waarbij iedere doelgroep een aantal gemeenschappelijke kenmerken heeft) 1
- iedere doelgroep heeft een eigen marketingstrategie 1

Opmerking

Het tweede scorepunt alleen toekennen als het eerste scorepunt is behaald.

Marktsegmentatie is letterlijk begrip in de syllabus Effectuation/Causation
Bij tweede deelscore kan 3.3 toegepast worden (vakinhoudelijk juiste kenmerken)

1p 4 Leg uit welk onderdeel van de marketingmix Clip & Go gebruikt bij het benaderen van (kinder)kappers (zie b).

plaatsbeleid / distributiebeleid, omdat het gaat om het afzetkanaal (de manier waarop de haarclipjes bij de consument komen)

De vraag stelt over het 'benaderen' van de (kinder)kappers: dit kan ook onder promotiebeleid vallen (persoonlijke verkoop). Let op goede uitleg

Let op: het antwoord moet een P zijn

ZIE AANVULLING CORRECTIEVOORSCHRIFT

2p 5 Welke vorm van prijspolitiek (zie a) paste Johanna direct na de oprichting van haar onderneming toe? Verklaar het antwoord door aan te geven wat het doel van de prijspolitiek is.

- prijspenetratiepolitiek 1
- Johanna beoogt een marktaandeel te veroveren door onder de prijs van de concurrentie te gaan zitten 1

Penetratiepolitiek kan ook goed gerekend worden omdat er in de vraag al duidelijk staat dat het om een prijspolitiek gaat.

Leerling kan punt krijgen voor de tweede deelscore, indien prijspenetratiepolitiek niet (juist) benoemd is, maar wel goed wordt uitgelegd.

Algemeen opgave 1: Goed te doen maar slordig geformuleerd. Leerlingen laten punten liggen op basis van het correctiemodel.

Opgave 2

2p 6 Van welke ondernemingsvorm is er sprake bij de oprichting van de onderneming van Jaap en Ineke de Waard? Motiveer het antwoord met twee argumenten.

- vennootschap onder firma / vof, omdat 1
- er twee (meerdere) eigenaren zijn en De Baddertobbe geen rechtspersoon is 1

Opmerking Het tweede scorepunt wordt alleen toegekend als het eerste scorepunt is behaald.

2p 7 Noem een fase uit informatiebron 1 die hoort bij effectuation. Motiveer tot welk kenmerk van effectuation deze randvoorwaarde hoort.

- a 1
- want “het uitgaan van nieuwe markten” is een fase van effectuation.
Er wordt een nieuwe doelgroep met een nieuwe behoefte: duurzaam energiegebruik, bereikt 1
- of:
- e 1
- want zoeken naar samenwerking / strategische partners
is een fase van effectuation 1

In plaats van de letter noemen mag de leerling ook de randvoorwaarde overschrijven.

Op basis van artikel 3.3 kunnen ook de principes van Effectuation genoemd worden bij de uitleg.

Let op dat het wordt gekoppeld aan Effectuation: dit kan alleen beargumenteerd worden met a of e.

3p 8 Bereken het bedrag dat Jaap, na de opname van € 30.000 op 31 maart 2022, na bijschrijving van de interest, nog op de spaarrekening heeft staan (zie formuleblad).

- stortingen van € 500 op 1 maart 2014 tot en met 1 februari 2019:
 $500 \times (1,000424^{60} - 1) / (1,000424 - 1) = 30.378,33$ 1
- welkomstbonus van € 100 op 1 maart 2019:
 $100 \times 1,00042460 = \underline{102,58}$
30.480,91 1
- periode 1 maart 2019 - 31 maart 2022:
 $(30.480,91 + 500) \times 1,000249^{37}$
 $= € 31.267,62 - € 30.000 = € 1.267,62$ 1

Er komt een aanvulling vanuit CvTE met eindantwoord:

1.280,62 (bij niet tussentijds afronden)
1.280,63 (bij tussentijds antwoorden)

Indien leerling precies op het goede eindantwoord uitkomt is dit 3 punten waard, want verschillende rekenwijzen kunnen op het goede antwoord uitkomen.

ZIE AANVULLING CORRECTIEVOORSCHRIFT

- 6p 9 Toon met behulp van informatiebron 3 en 4 aan dat de verhuurprijs inclusief btw van een aanhanger met hottub € 166,38 per week is. Vul hiervoor de uitwerkbijlage bij deze vraag volledig in.

totale constante kosten	berekening	bedrag
huur	4 x 1.200	4.800
afschrijving inventaris	$\frac{2.750}{5}$	550
afschrijving aanhangwagens en hottubs	$\frac{48.000 - 15\% \text{ van } 48.000}{6}$	6.800
interest	$\frac{6}{12} \times 6\% \text{ van } 30.000 + \frac{6}{12} \times 6\% \text{ van } (30.000 - 3.000)$	1.710
verzekering	9 x 125 + 3 x 104% van 125	1.515
onderhoud		1.200
totaal		16.575
bedrag constante kosten in kostprijs	$\frac{16.575}{75\% \text{ van } 52 \times 5}$	85,00
bedrag variabele kosten in kostprijs		25,00
kostprijs		110,00
winstopslag	25% van 110,00	27,50
verhuurprijs exclusief btw		137,50
btw		28,88
verhuurprijs inclusief btw		166,38

- 4.800 en 550 en 6800 en 1.710 en 1.515 en 16.575 3
- 85 1
- 25 en 110 en 27,50 1
- 137,50 en 28,88 1

Leerlingen die 'vastlopen' bij het berekenen van de constante kosten (bovenste gedeelte) gaan van beneden naar boven rekenen. Let hierbij op: De deelscore € 85 moet wel worden aangetoond met de normale afzet: anders is het een vereenvoudiging van de vraag. Terugrekenen kan hier niet, want de € 85 hoeft niet aangetoond te worden.

Indien een leerling fouten maakt bij de eerste deelscore maar vervolgens op de goede manier doorrekent naar het eindantwoord kunnen de laatste 3 deelscores worden behaald, ook al is niet aangetoond dat de verhuurprijs € 166,38 is.

Aflossing als constante kosten nemen is fout. Daardoor komen ze een 'regel' tekort in de uitwerkbijlage en missen ze mogelijk nog een kostencategorie: dit is dan tevens fout.

- 2p 10 Bereken het gerealiseerde resultaat voor belasting over de periode 1 april 2022 tot en met 31 maart 2023. Geef aan of er sprake is van een voordelig of van een nadelig resultaat.

- omzet: $210 \times 137,50 =$ 28.875
- totale constante kosten 17.025
- totale variabele kosten: $210 \times 100 + 121 \times 31,46 =$ 5.460

totale kosten	<u>22.485</u>	1
• gerealiseerd resultaat voor belasting	€ 6.390	
	voordelig	1

CvTE overweegt een aanvulling op het verdelen van de deelscore: de eerste deelscore is bedoeld om achter 28.875 te staan.

Indien leerlingen de afzet vermenigvuldigen met 52 is 1 fout.

Leerlingen die niet tussentijds afronden niet fout rekenen: € 28.875,90

BTW vergeten is identieke fout binnen dezelfde vraag dus 1 punt:

€ 11.308,20 voordelig

ZIE AANVULLING CORRECTIEVOORSCHRIFT

2p **11** Bereken de omvang van het eigen vermogen van Jaap per 31 maart 2023.

$$30.000 + (30.000/33.000) \times 6.390 - 25.000 = € 10.809,09$$

Opmerking Per gemaakte fout wordt 1 scorepunt in mindering gebracht.

Let op doorwerkfout van vraag 10.

Verwarring mogelijk over het ingebrachte eigen vermogen, omdat dit afneemt doordat het eigen vermogen afneemt door de privé-opname.

3p **12** Bereken voor Jaap het rendement op zijn gemiddeld geïnvesteerde vermogen.

• gemiddeld geïnvesteerd vermogen Jaap is		
(30.000 + 10.809,09)/2 =	20.040,55	1
• deel van het resultaat dat Jaap toekomt:		
30.000/33.000 x 6.390 =	5.809,09	1
• rendement : 5.809,09 / 20.040,55 x 100% =	28,47%	1

Bedrag 20.040,55 bij deelscore 1 moet zijn: 20.404,55.

Doorwerkfout mogelijk bij vraag 12: 2^e deelscore is reeds berekend bij vraag 11 en indien de leerling dit bedrag overneemt kan dit een doorwerkfout zijn.

ZIE AANVULLING CORRECTIEVOORSCHRIFT

1p **13** Leg uit of het door Jaap ingelegde vermogen in De Baddertobbe gedurende 1 april 2022 tot en met 31 maart 2023 meer rendement heeft opgeleverd dan wanneer het bedrag op een spaarrekening was blijven staan.

Het door Jaap ingelegde vermogen in De Baddertobbe heeft meer rendement opgeleverd dan wanneer het bedrag op een spaarrekening was blijven staan / Ja, want $28,47\% > 0,299\%$.

Verwijzing naar een spaarrekening (algemene vraag).

Algemeen opgave 2

Moeilijke opgave voor leerlingen (met name vragen 8 en 9) met ongelukkige bijlage.

Opgave 3

2p 14 Hoort de indeling van een werknemer in een functiegroep tot de collectieve arbeidsovereenkomst of tot de individuele arbeidsovereenkomst? Motiveer het antwoord.

- individuele arbeidsovereenkomst 1
- Indeling in een functiegroep is voor het individu (op basis van opleiding en ervaring) 1

Opmerking Het tweede scorepunt wordt alleen toegekend als het eerste scorepunt is behaald.

Vraag aan CvTE of volgens de CAO ook goed kan worden gerekend, want de CAO verplicht de werkgever om een werknemer in een functiegroep in te delen.

ZIE AANVULLING CORRECTIEVOORSCHRIFT

2p 15 Noem twee bedrijfseconomische redenen voor de werkgever om een overeenkomst voor onbepaalde tijd aan te bieden in plaats van een overeenkomst voor bepaalde tijd.

Voorbeelden van juiste redenen zijn:

- De werkgever (van Margot) kan moeilijk personeel vinden.
- De werkgever (van Margot) wil niet telkens nieuw personeel aannemen.
- De werkgever is bang dat de werknemer (Margot) na afloop van een tijdelijk contract kiest voor een andere werkgever.

per juist antwoord 1

Andere antwoorden kunnen juist zijn, bedrijfseconomisch kan hierbij 'ruim' worden opgevat.

Als leerlingen per abuis redenen hebben genoemd voor een contract voor bepaalde tijd, dan moet dit volledig fout worden gerekend.

2p 16 Noem twee redenen voor een werkgever om een contract voor onbepaalde tijd voortijdig te beëindigen.

Voorbeelden van juiste redenen zijn:

- bedrijfseconomische redenen
- het niet functioneren van de werknemer
- De werknemer is twee jaar of langer arbeidsongeschikt.
- De werknemer laat verwijtbaar gedrag zien of laat verwijtbaar iets na.
- Er is een verstoorde arbeidsrelatie.

per juist antwoord 1

2p 17 Toon met een berekening aan dat Margot gelijk heeft met betrekking tot het salaris.

maandsalaris in september voor 24 uur:
 $100/102,5 \times 24/34 \times 2.024 = € 1.393,86$

Opmerking

Per gemaakte fout wordt 1 scorepunt in mindering gebracht.

Alternatieve berekeningen zijn mogelijk.

Rekenkundige verwijzing naar 2,5% salarisstijging en de verhouding 24/34 moet in het antwoord zitten.

Algemeen opgave 3

Veel informatie bij deze opgave. De vragen zijn relatief algemeen in verhouding tot de informatie.

Opgave 4

2p 18 Bereken de toename van de reserves van Verdonk als gevolg van de verdeling van het resultaat van 2022.

• resultaat 2022 na belasting	50.000	
preferent dividend: $250.000/100 \times 8 =$	<u>20.000</u>	
	30.000	
dividend gewone aandeelhouders:		
$600.000/25 \times 0,50 =$	<u>12.000</u>	1
• toevoeging aan de reserves	€ 18.000	1

CvTE: deelscore 1 had bij antwoord 30.000 moeten staan. Er komt waarschijnlijk een aanvulling.

ZIE AANVULLING CORRECTIEVOORSCHRIFT

2p 19 Bereken de verandering van het banksaldo van Verdonk door de betaling van het netto cashdividend en de totale dividendbelasting.

• te betalen dividendbelasting: $0,15 \times (20.000 + 12.000)$	4.800
netto preferent dividend: $0,85 \times 20.000$	<u>17.000</u> 1
• totale toename (schuld aan de bank)	21.800 1

of

- brutodividend: 32.000
af: $600.000/25 \times 0,425 = 10.200$ (stockdividend) 1
- totale toename: $32.000 - 10.200 = 21.800$ 1

Er wordt gevraagd naar een verandering van het banksaldo: bedrag is dan voldoende.

Alternatieve berekening: $2500 \times 8 + 24000 \times 0,075 = 21.800$ (want: er hoeft niet gespecificeerd te worden aan wie je betaalt).

ZIE AANVULLING CORRECTIEVOORSCHRIFT

2p 20 Bereken het totale beleggersrendement van de heer Vrieling op de gewone aandelen Verdonk in 2022 op basis van de gemiddelde beurskoers over 2022 in ten minste één decimaal.

- gemiddelde beurskoers is $(28,75 + 26,35)/2 = 27,55$
dividendrendement: $0,50/27,55 \times 100\% = 1,81\%$ 1
- koersrendement: $(26,35 - 28,75)/27,55 \times 100\% = -8,71\%$
rendement op een gewoon aandeel Verdonk nv $-6,90\%$ 1

Als de leerling geen gemiddelde beurskoers neemt is dit 1 fout

Indien de leerling het netto dividend gebruikt is dit 1 fout

Als de leerling alleen het gemiddelde koersrendement heeft uitgerekend en op - 8,71% uitkomt is dit 1 punt.

1p 21 Noem een andere bevoegdheid van de Algemene vergadering van Aandeelhouders dan het vaststellen van de hoogte van het dividend.

Voorbeeld van een goed antwoord is:

– Grote besluiten goedkeuren, zoals fusies en overnames

Beslissen over:

- benoeming en ontslag van de bestuurders;
- het beloningsbeleid voor bestuurders;
- de vaststelling van de jaarrekening;
- wijzigingen van de statuten.

Ook mogelijk:

- Emissie van aandelen

2p 22 Leg uit waarom de quick ratio van Verdonk daalt door het beschikbaar stellen van cash dividend. Betrek in het antwoord zowel de teller als de noemer.

- Door het ter beschikking stellen van cashdividend verandert de teller niet 1
- De noemer wordt groter doordat Verdonk nv een nog grotere schuld aan de bank krijgt, waardoor de quick ratio verslechtert 1

Indien leerling in plaats van 'bank' zegt dat het kort vreemd vermogen toeneemt ('te betalen dividend') is dit vakinhoudelijk juist

Indien een leerling de bank bij de liquide middelen (positief) rekent en zegt dat teller afneemt en noemer gelijk blijft is dit 1 punt waard, mits de conclusie juist is.

2p **23** Leg uit dat het aantrekken van nieuw eigen vermogen door een openbare aandelenemissie negatieve gevolgen kan hebben voor het toekomstige beleggersrendement van de aandeelhouders van gewone aandelen. Betrek in het antwoord zowel de teller als de noemer.

- De onderneming moet nieuwe aandelen uitgeven. Door de uitgifte van nieuwe aandelen daalt het resultaat per aandeel/dividend per aandeel 1
- Hierdoor neemt de vraag naar aandelen af en kan de beurskoers dalen 1

CvTE: er komt een aanvulling op het correctiemodel. De vraag is niet te beantwoorden omdat de vraagstelling rept over teller en noemer.

ZIE AANVULLING CORRECTIEVOORSCHRIFT

Algemeen opgave 4: Herkenbare opgave, maar lastig na te kijken.
Beleggersrendement komt twee keer voor.

Opgave 5

1p **24** Hoe heet het gedeelte van de erfenis waarop een kind dat in een testament is onterfd toch recht heeft?

legitieme portie

Legitiem deel. Andere antwoorden zijn niet goed.

1p **25** Bereken het deel van de erfenis in euro's voor belasting waar Bente recht op heeft.

$$(167.500 + 45.000) \times 1/2 = \text{€ } 106.250$$

4p **26** Bereken het totaal aan belasting dat Bente en haar stiefzusjes moeten betalen als gevolg van haar erfenis en schenking. Gebruik hiervoor de tarieven uit informatiebron 6.

- Bente $(106.250 - 20.371) \times 10\% = \text{€ } 8.587,90$ erfbelasting 1
- $106.250 - 8.587,90 = \text{€ } 97.662,10$ = erfenis na aftrek van erfbelasting Bente 1
- $97.662,10/3 = \text{€ } 32.554,03$ = schenking stiefzusje
 $(32.554,03 - 2.147) \times 30\% = \text{€ } 9.122,11$ schenkbelasting stiefzusje 1
- Totaal te betalen belasting: $\text{€ } 8.587,90 + 2 \times \text{€ } 9.122,11 = \text{€ } 26.832,12$ 1

Opmerking Naar beneden afgeronde bedragen ook goed rekenen, dus € 8.587, € 97.663, € 9.122 en € 26.831.

Doorwerkfout van vraag 25 mogelijk.

Leerlingen die vergeten de vrijstelling weer bij de erfenis op de tellen = 1 fout.

Erfbelasting vergeten is vereenvoudiging van de vraag: dan is alleen de 3^e deelscore nog mogelijk.

- 1p 27 Hoe kan in zijn algemeenheid, binnen de wettelijke regels, worden voorkomen dat er bij de schenkingen belasting moet worden betaald?

De schenking wordt verdeeld over meerdere jaren en jaarlijks wordt een bedrag geschonken dat binnen de schenkingsvrijstelling blijft (net zo lang tot het totale schenkingsbedrag is weggeschonken).

Schenking aan ANBI's / SBBI's is ook mogelijk (artikel 3.3)

Als ze het antwoord koppelen aan de context moet er 'meerdere' jaren worden genoemd.

Bij een algemeen antwoord moet de koppeling aan de schenkingsvrijstelling blijken.

ZIE AANVULLING CORRECTIEVOORSCHRIFT

- 2p 28 Bereken het bedrag dat Kira op deze spaarrekening heeft staan op 2 september 2022.

- Ontvangen wettelijke interest: Op 1 september 2021: $4.750 \times 0,06 = 285$
Op 1 september 2022: $2 \times 4.750 \times 0,06 = 570$ 1
- Op de spaarrekening op 2 september 2022 van Kira staat dan: $(285 \times 1,02) + 570 = € 860,70$ 1

Indien de leerling het bedrag van de papieren schenking consequent meeneemt is dit 1 fout.

Dan:

$4.750 \times 1,06 \times 1,02 \times 1,02$	5.238,41
$4.750 \times 1,06 \times 1,02$	5.135,70
	4.750
Totaal	15.124,11 (o.v.)

Algemeen opgave 5

Herkenbare opgave, maar veel verschillende rekenfouten mogelijk

Opgave 6

- 1p 29 Leg uit waarom de overheid alleen een subsidie verstrekke voor compensatie van constante kosten en niet voor de variabele kosten.

Wanneer de omzet in een kwartaal afneemt ten opzichte van hetzelfde kwartaal een jaar eerder, nemen de variabele kosten ook af, maar de constante kosten niet.

3p **30** Bereken met behulp van de dekkingsbijdrage per shared-dining box hoeveel boxen er minimaal verkocht moeten zijn in het vierde kwartaal van 2020 om bij het verwachte subsidiebedrag break-even te spelen.

- dekkingsbijdrage: $95 - 0,40 \times 95 - 5,50 = 51,50$ 1
- te dekken bedrag: $3 \times 35.000 - 20.000 = 85.000$ 1
- aantal te verkopen boxen: $85.000/51,50 = 1.651$ 1

Opmerking

Wanneer naar 1.650 is afgerond, geen scorepunt toekennen.

Afronden naar boven is noodzakelijk voor de 3^e deelscore.

Indien leerling maar constante kosten van 1 maand nemen, komt het antwoord uit op 292.

Indien leerling start met $TO = TK$ i.p.v. de dekkingsbijdrage, missen ze het 1^e deelpunt, mits ze doorwerken met CK / db .

Algemeen opgave 6

Veel tekst voor de twee vragen.

Algemeen Examen:

Klassiek bedrijfseconomie examen met spreiding over de verschillende domeinen.
Leerlingen vonden het examen moeilijk.

Let op:

Vraagstelling en 'slordigheden' in examen worden geanalyseerd door Cito/CvTE. Er komt zo spoedig mogelijk een aanvulling (deze middag is de planning)